

Gödrich pripoveduje vesele zgodbe svojega športnega udejstvovanja

Tihi delavec za olimpijsko misel

Danes je šport nova velesila, kateri se nihče več ne ustavlja in jo vsak sprejme že kot dovršeno dejstvo, čeprav jo nekateri še vedno komentirajo na svoj način. V vseh časih pa to ni bilo tako in ni se minilo 50 let, ko so se morali ti prvi ljudje, ki so utirali pot temu novemu gibanju, boriti z ogromnimi težavami, ki jih danes komaj še razumemo in jim skoraj verjeti ne moremo. Tudi športno gibanje je imelo svoje velike nasprotnike, ki na noben način niso hoteli popustiti od svojih načel, katerim je bil šport popolnoma tuja stvar. Toda vsako mlado gibanje ima svoje nasprotnike in vsako tako gibanje, ki ima v sebi le nekaj vrednosti, sčasoma prodira, čeprav mu tedanji čas ni bil naklonjen. Vse te borbe za in proti pa imajo tudi svojo smešno stran, kateri se današnji človek ne more drugega kot smejati.

V teh dneh modernih XI. olimpijskih iger v Berlinu niso obujali spomine samo vsi oni znani poborniki olimpijske ideje, kot so baron Pierre de Coubertin in Nemec dr. Gershard, ki jih pozna in cenijo vsa športna zgodovina, ampak se je oglašil tudi neki skromni, tihi delavec, ki je morda tudi mnogo pripomogel današnjemu razmahu olimpijske zamisli. Ta stari mož Gödrich, doma v starem majhnem mestecu Fülnek, ki je zlasti utiral pot kolesarskemu športu, nam pripoveduje vesele zgodbe iz svojega športnega udejstvovanja.

Kolo - neumnost...

Bilo je v letu 80. prejšnjega stoletja, ko se je naš Gödrich začel zanimati za neko novo iznajdbo. Odkril je namreč kolo, ki je imela spredaj veliko, zadaj pa čisto majhno kolo. Če se je na človek pod življenjsko nevarnostjo zavihtel na to kolo in mihal z nogami, tedaj se je odpeljal s peklensko brzino, ki je povsod povzročala grozo in strah. Ta nova iznajdba se je imenovala kolo in je pomenila za tedanji čas pravo tehnično in duševno revolucijo, kot so trdili. Neki bavarski časopis namenjen inteligenci je v onih dneh zapisal: »Tako si je ta prokleta vozilna naprava ali visoko kolo na žalost utrla pot tudi v naše častitljivo mesto. Da, dogodilo se je celo, da je obče spoštovani lastnik neke tovarne Drescher kupil ne samo sebi, ampak vsem svojim petim fantom tako kolo. In tako se sedaj vozi teh pet fantinov na čelu s svojim obetom po mestnih ulicah in vzbujajo grozo med ljudmi in med živalmi. Naj bo vendar že enkrat konec tej neumnosti in lahkomišelnosti zlasti še radi tega, ker tako zelo nasprotuje duhu današnjih dni!«

Apostol kolesarskega športa

Ko je to čital mladi Gödrich, ki si je med tem tudi že kupil kolo, je ves užaljen vzkliknil: »Ne, nasprotno, naj bo vendar že enkrat konec teh žalostnih izbruhov reakcionarnih malomeščanov. Temu ozkosrčnemu in nazadnjaškemu malomeščanstvu je treba vendar pokazati, kaj pomeni tehnični napredek. Mladi Gödrich ni ostal samo

pri besedi, navduševal je ljudi za to novo iznajdbo in je ustanavljal športne klube, kjer jih je mogel.

Toda mladi Gödrich se v svojem navdušenju ni omejil na meje svoje domovine in ker je uvidel, da tuje dežele še vedno zapirajo pot tej novi iznajdbi, se je zopet zavihtel na kolo in odšel preko meje in pridigal ljudem o novem tehničnem napredku, o »mens sana in corpore sano« in o novem športnem duhu. Tako se je napotil tudi v Grčijo.

V onih dneh je namreč pridrila v Evropo vest, da so odkopali tempelj v Olimpiji; poleg tega pa je praznovala vsa Nemčija poroko grškega prestolonaslednika Konstantina s sestro nemškega cesarja. Ta obisk mladega Gödricha torej ni bil tako slučajen, vendar pa je bil poln športnega idealizma. Najprej je obiskal Olimpijo in je na razvalinah premišljal, kako bi zopet oživel staro olimpijsko idejo. Nato pa je odšel v Atene in prosil za obisk pri tedanjem grškem kralju Juriju I. Avdijenca mu je bila dovoljena.

V kraljevem gradu v Atenah

Gödrich je imel popolnoma točen načrt; prvič pomagati kolesarskemu športu, da bi si končno le utrl pot tudi v Grčijo, in drugič, da bi Grčija zopet oživila olimpijske igre. Kralj Jurij je poslušal romantičnega Nemca z nasmehom in mu odgovoril: »Vsa čast vašemu idealizmu! Toda današnja Grčija nima niti malo smisla za kak šport. Moji Grki imajo trde glave in ne naredijo nič, kar sami nečajo.« Toda Gödrich je bil nato pripravljen: »Veličanstvo,« je odgovoril, »na svojem kolesu sem prevozil skoraj že pol sveta in povsod se mi je posrečilo uvesti kolesarski šport. Brez skrbi, Veličanstvo, toda važno je, da tudi vi sami spoznate, kako neprecenljive važnosti je, da imate dobre vojaške. Samo mladina, ki goji šport, je zdrava.«

Kralj Jurij I. je poslal s priporočilom našega Gödricha s svojemu ministrskemu predsedniku Trikupisu, naj tudi njemu pove svoje načrte in naj skušata oba kaj napraviti.

Stvar je bila v teku. Sestra ministrskega predsednika je Gödricha uvedla med najboljše atenske družine in res ni minilo mnogo časa, že sta se vozila sinova bivšega ministrskega predsednika Theodikisa na kolesih. Cele Atene so bile zaprepaščene. Gödrich pa ni poznal nobenih zaprek. Na mestu, kjer stoji danes sijajni atenski stadion, je napravil dirkališče in učil ljudi voziti kolo. Stvar je kar lepo napredovala in v nekaj mesecih je Gödrich že lahko osnoval podružnico nemškega kolesarskega kluba v Atenah, ki je imela lastne klubske prostore. Toda prav nič se pa zato ni zmanjšalo sovraštvo njegovih nasprotnikov.

Strah pred kolesom na deželi

Fanatični Gödrich pa ni ostal samo v Atenah. Za svoje načrte je hotel pridobiti tudi deželo in

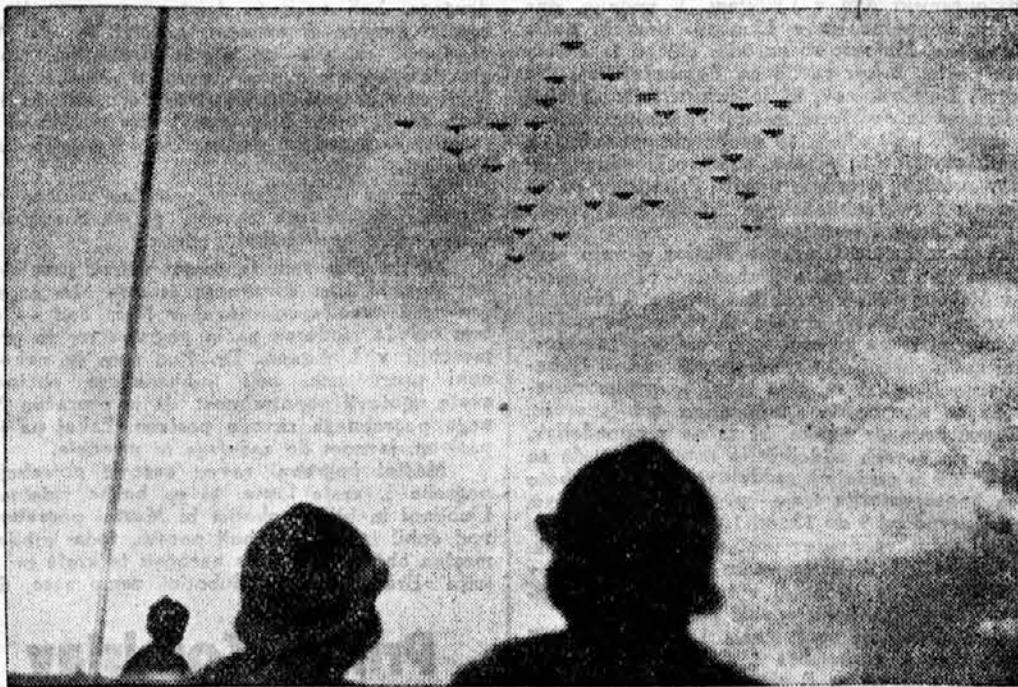
okolico. Ta stvar pa ni bila tako lahka. Kmetje so metali za njim kamenje in iz strahu, da ne bi s svojim kolesom povozil otrok, živali in kokoši so jih privezovali za noge od miz, da ne bi mogli uiti. Leta 1890. pa je dospela v Atene vest, da so Gödricha nekje na meji ubili roparji. Kot blisk se je razširila ta vest po Atenah in stranka Trikupis se je postavila v opozicijo proti kabinetu Delianis s pretezo, da so v Grčiji neznosne varnostne razmere in da vlada ne more skrbeti za varnost državljanov. Za Gödrichom so poslali celo ekspedicijo, da bi našla vsaj njegovo truplo. K sreči pa Gödrich ni bil ubit in se je v zmago, nosnem pohodu vrnil v Atene. Toda njegovi napori niso bili brezuspešni. Za svojo stvar je pridobil bogatega grškega mecena Awerowa, ki je mnogo pripomogel k temu, da je bil dograjen novi stadion. Tedaj je bilo že lažje misliti na obnovo

olimpijskih iger. Vendar sta morala Francoz Coubertin, ustanovitelj modernih olimpijskih iger, in Nemec dr. Gerhard premostiti še mnogo ovir, zlasti finančne narave, da so se lahko vršile I. moderne olimpijske igre v Atenah l. 1896.

Kolajna in lavorov venec

Navdušenje, s katerim je grški narod sprejel svojega prvega zmagovalca v maratonskem teku Spiridiona Luisa, je bilo brezmejno. Izgledalo je, da so Grki v svojem narodnem zanosu skoraj izgubili glavo. Toda prvih iger se je udeležil tudi naš Gödrich. Imel je sicer smolo in je padel s kolesa, tako da so morali kolo popravljati; ampak zmagal je vendar. V navzočnosti angleškega kralja mu je kralj Jurij I. pripel na prsi olimpijsko kolajno, predal diplomu in ga okrilil z oljno vejico iz Olimpije. Obenem pa se mu je zahvalil za njegovo uspešno delo.

V dneh letošnjih olimpijskih iger v Berlinu je Gödrich zopet zaživel za 40 let nazaj. Tudi on je nekoč položil olimpijsko prisego, sprejel oljno vejico kot znak zmagovalca. Nobeden letošnjih zmagovalcev ni tega odlikovanja bolj zaslužil, kot Gödrich l. 1896. v Atenah.

Zvezda rdečih letal na paradi v Moskvi

Rumena mrzlica

Strašna tropska nalezljiva bolezen rumena mrzlica, ki je že nešteto domačinov in Evropejcev položila na smrtno posteljo, je po nedavnih poročilih iz Pariza premagana. Zdravljenje s cepljenjem, ki so ga podvzeli na 12.000 bolnikov, se je izkazalo za uspešno. Višek teh poizkusov pa sta dosegla v Pasteurjevem zavodu v Tunisu zdravnika dr. A. Watson Sellards in J. Laigret na pobudo nedavno umrlega ravnatelja tega zavoda prof. Nicolla. O njunem poizkusu je govoril obširneje prof. Mesnile na Pasteurjevem zavodu v Parizu.

Kakor znano, povzroča rumeno mrzlico nevidno okuženje po nekem tropskem obadu, ki s svojim pikom prenese bacile na človeka. To bolezen so strokovnjaki pravkar premagali, in sicer v trenutku, ko so odkrili, da je okuženje snov v nekih primerih mogoče izkoristiti za cepljenje zoper bolezen samo. Poizkuse so delali na opicah in miših. Izkazalo se je, da opica, kateri vbrizgnemo bacile rumene mrzlice, že čez nekoliko dni pogine, če pa jih vbrizgnemo v možgane miši, izgubijo precej učinkovitosti. Če tako oslajeno okužbo prenesemo po večkrat od miši na miši, izgubi svojo moč v tolikšni meri, da sploh ne more več živati okužiti. Nasprotno, v tem primeru se okužba spreminja v cepilno snov, ki žival varuje pred okuženjem.

Na osnovi tega dognanja so napravili zdravniki na tuniškem Pasteurjevem zavodu naslednji poizkus: bacile rumene mrzlice so precepili od miši na miši 256 krat. Na ta način se je okužba izpreverila v cepilno snov. Po zadnji cepitvi so bolni miši odvzeli mozeg in ga v možgarnju zmečkali v mezo. To zmes so po potrebnem prepariranju vbrizgnili nekemu človeku, ki se je za to prostovoljno javil. Ime požitvalnega vedoljuba je ostalo tajno. Junaški prostovoljec se je dal okužiti, kajti prepričan je bil, da bacili rumene mrzlice po tolikokratnem prenosu izgube svojo

moč, kakor so bili dognali strokovnjaki. Okuženi neposredno po cepitvi res ni čutil nikakršnih težav, šele po preteku kakih šestih dni se je čutil malo oslabelega — a ta neugodnost je kmalu prešla. Čez sedem mesecev so zdravniki preizkusili uspeh svoje operacije. V kletko, v kateri je za rumeno mrzlico umirala opica, so spustili nekoliko hudih obadov, tako imenovanih aedes aegypti, ki so znani kot prenašalci te hude bolezni. Ko so se obadi nasrebrali okužene krvi nesrečne živali, so jih pobrali in spravili v ogrevalnico, v kateri je bilo 28 stopinj Celzija vročine. Tam so jih pustili 35 dni. Toliko časa namreč muhe potrebujejo, da so sposobne prenesti bolezen.

Ko je ta čas minil, so štiri obade položili na golo kožo našega junaškega prostovoljca. Mož se ni niti malo stresel, ko so se mu žepni obadi zapili v kožo in ga okužili s smrtnim strupom rumene mrzlice.

Trdno je bil prepričan o zanesljivosti zdravniškega dognanja, da je postal po cepitvi pred sedmimi meseci nedotakljiv za bolezen. Zaupal je zdravnikom in v svojem zaupanju ni bil razočaran. Obadji pik mu ni prizadel nič hudega.

Gost v hotelu: »Gospodična, skočite v mojo sobo in pogledajte, ali je moja zobna ščetka na umivalni mizi, toda hitro, kajti imam samo še pet minut časa do vlaka.«

Sobarica se čez kake štiri minute vrne in vzklikne zadovoljno: »Da, gospod, vaša zobna ščetka je še na umivalni mizi.«

»Karkoli si jaz vtepm v glavo, to tudi trdno napravim,« se je ustil neki bahač pred svojim tovarišem.

»Že mogoče,« ga je zavrnil tovariš, »nemara bi znal tudi vrtilna vrata zapreti.«

Najmodernejši protiletalski top

Zeleni pekel

Ce je na primer kak domačin v prijateljevi družbi prehodil 10 ur poti, pozabi pri zabavnem razgovoru na dolgčas. Ce ga boste torej vprašali, kako dolgo je hodil, bo odločno zanikaval, da bi bil romal več kakor kake tri ure. Ce se je pa nasprotno dolgočasil v družbi samega sebe, pa mu bo neusmiljena enoličnost gozda, pomanjkanje vode in tišina tako močno obtičala v spominu, da bo pot, ki jo je prevajal, znatno precejnejša. V glavnem pa lahko ugotovimo, da Indijanci lepo mirno in veselo potujejo zmeraj v dveh.

Odpravili smo se na pot v temi in v strupenem hladu. Po stari navadi ej vodstvo prevzel tigrovec. Za njim je jezdil Bee Mason, ki ni okrenil pogleda z majhnega rjavega mežga, ki je nosil njegov filmski aparat. Zadnje krilo sva pa tvorila Urio in jaz.

To je bil čuden sprevod, ki je tipaje iskal svojo pot v neznano. Nihče ni spregovoril besede, samo vrsta značilnih šumov sredi globokega molka, ki so prihajali od začetka sprevoda, je izdajalo, da se sploh gibljemo. Čisto daleč spredaj v utrjavajoči enoličnosti je donel namizni zvonec, kakor da bi bil konj nejevoljen zaradi rane odhodne ure. Zaboji so udarjali ob debla, ki jih ni bilo razločno videti. Pločevinasta posoda je rožljala in zvončala. Kopita so se spotikala čez kamenje in korenine. Ostroge so donele ob stremena, v pra-

vilnih razdobjih je zažvižgala kosmejeva chicote po zraku in s ploskom udarila po volu, da je od bolečine poskočil.

Kar namah se je pa zdanilo. Zdajle je bilo še vse temo, naslednji trenutek pa je ležal svet pred nami, kakor da bi se bili z železnico pripeljali iz predora. Drevje je izgubilo svoje temne obrise in dobivalo osebno postavo. Ptici so stresali svoje perje ter šli hrumeč po svojih poslih. Narava se je prebudila.

Okrog 9 je že stalo sonce visoko in gozd je brnel v svojem veličastvu. Ob 10 je bil zrak vroč, da nas je kar težilo. Konjske muhe so brenčale po poti ter zabdale rilce globoko v tilnike naših živali, ki so drhte pod to novo muko.

Ob pol 12 še zmeraj ni bilo nobene vode. Tigrovec je zapovedal, naj se ustavimo, ker so bile živali od 8-urne hoje že trudne, in ker se je zdelo, da je potok še tako daleč, kakor je bil v začetku.

Okrog poldneva stoji sonce navidez negibno nad glavo in neusmiljeno pošilja žarke navzdol. Celo najgostejši gozd ne daje nobene sence. Zato smo napeli čez nekaj kolov kos jadravine ter se vsi potni vlegli pod njo na tla.

»Temu pravim jaz dve dobri uri poti,« je menil Urio in si brisal obraz.

»Mislim, da smo na pravi poti,« je dejal tigrovec. Chachique je dejal natanko tako in če sodim po soncu, jezdimo skoraj natanko proti zahodu. Torej moramo proti večeru priti

do farme. Odvezal je svojo steklenico z vodo s sedla ter jo podal Uniu. Ta pa je odkimal.

»Hvala lepa, tigrovec,« je rekel, »toda ne maram piti, morda pozneje.«

Z izsušenim jezikom si je obgriznil ustnice ter se smehljaj. Njegovo vedenje je jasno govorilo: »Ker nisem poslušal tvojege sveta, tudi ne morem sprejeti tvoje vode.«

Tigrovec je resno prikimal ter se obrnil k Bee Masonu in k meni. Toda nihče od naju ni imel poguma, da bi zaostal za Urijem.

V tigrovčevih očeh se je zablistalo nekaj čudno veselega. Molče in ne da bi sam pil, je steklenico spet zamašil. To je bila bedasta majhna komedija, ki je pri nas izvirala preveč civiliziranemu občutju o varnosti, pri tigrovcu pa pravi vljudnosti. Kljub temu pa je to vedenje pomenilo nauk in nam je dajalo močnejše občutje povezanosti.

To popoldne še zmeraj živi v meni. Kakor sem ugotovil, je žejo lahko prenašati, seveda, če človek ve, kje bo dobil naslednji požirek. Toda prav tega mi nismo vedeli, ker nismo nikakor gotovi, da nam je Chachique pokazal pravo pot.

Po vsem, kar smo vedeli, bi bilo mogoče, da bi dneve in dneve blodili po gozdu in bi med nami in med smrtjo stala samo tigrovecova steklenica z vodo. Vsakdo od nas si je bil na jasnem, da je bila opoldanska komedija nekaj smešnega. Nihče ni slutil, kako dolgo bomo obdržali v tem, da bomo odklanjali požirek.

Kar nas je pa najbolj mučilo, niso bili

bodeči sončni žarki, temveč neprijetna toplota sedel. Nemirno smo se drgnili semintja, vstajali v stremenih, se praskali po hlačah in si iz dna srca želeli sončnika. Vajeti so vroče žgale v rokah, cevi pušk so povzročale mehurje, če smo se jih neprevidno dotaknili. Noge so nas bolele zaradi vročine, ki jo je pošiljalo železo skozi škornje.

Globoko med drevjem je visela gosta sopara. To je bil skoraj občuten bled ogenj, ki je sezigal tla in ki so ga tla žarela nazaj v zrak.

Stara mrha si je nenadno vtepla v glavo, da se bo valjala, toda smo jo naglo spet z bičem spravili na noge.

Vseposvod je vladal strahovit silen molk, kakor da hoče zemlja roditi ognjeno dete. Ta molk je ležal, kakor breme nad temi opoldanskimi urami.

Naslednje štiri ure, ki so lezle tako počasi, kakor utrjeni konji, so pretekle v nekaki zaspani omotici, zakaj narava uspava duha človeka, ki trpi. Procesija se je vlekla po zaviti pragozdni stezi s 4-kilometersko brzino na uro. Obžalovali smo, da ne potujemo po ozemlju ob Amazoni, kjer imajo drevesa goste krošnje, ki dajejo varstvo pred vročino.

Polagoma je bleščeča slepeča soparica izginila iz gozda. Začel se je koncert mrčesa. Vprav, ko se je spuščalo sonce proti zahodu, smo z začetka sprevoda zaslišali radosten glas: »Vodal«